

Пояснювальна записка

до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів у сфері виконання покарань та пробації щодо усунення колізій та прогалин»

1. Обґрунтування необхідності змін.

Наявність законодавчих колізій та прогалин у законодавстві, що регулює питання виконання кримінальних покарань та пробації створює можливість для подвійного трактування певних положень та подальших зловживань, що створює перешкоди для створення системного зв'язку між правовими нормами, та негативно впливає на ефективність законодавства в цілому.

Як свідчать офіційні дані та практика, процес виконання-відбування кримінальних покарань в Україні знаходиться в критичному стані. Зокрема, по зрівнянню з 1991 роком рівень злочинності у розрахунку на 1 тис. засуджених до позбавлення волі з 3,9 випадків у 2016 році зріс до 4,9, що підтверджує низьку ефективність реалізації у сфері виконання покарань такого елемента мети покарання (ч. 2 ст. 50 КК) та кримінально-виконавчого законодавства України (ч. 1 ст. 1 КВК), як запобігання злочинам з боку осіб, які відбувають дане кримінальне покарання.

Крім цього, низькою є результативність кримінально-виконавчої діяльності з питань виправлення засуджених (тільки 58% із них звільняються від подальшого відбування покарання умовно-достроково), а також запобігання дисциплінарним та іншим проступкам (у їх структурі злісні порушення встановленого режиму відбування покарання складають майже 60%) та запобігання суїциду, іншим посяганням на життя і здоров'я засуджених, т. ін. Не змінились зазначені показники і у 2017-2020 роках. Високим залишається також рівень корупційних та інших правопорушень серед персоналу органів та установ виконання покарань: якщо у 1991 році до кримінальної відповідальності за їх вчинення було притягнуто 19 таких осіб, то у 2016 році – більше 100. У 2017-2020 р.р. кількість зазначених суб'єктів злочину також щорічно складала більше 100 чоловік.

У цілому ж, без усунення існуючих у кримінально-виконавчому законодавстві прогалин і колізій, що детерміновані історичною нормотворчою діяльністю у сфері виконання покарань України, порушенням вимог юридичної техніки та принципів нормотворчості, об'єктивно неможливо підвищити ефективність кримінально-виконавчої діяльності, які б реформи у зв'язку з цим не проводились, про що свідчить у тому числі сучасний стан виконання та відбування покарань.

2. Мета і завдання законопроекту.

Метою проекту Закону є поліпшення рівня законодавчої техніки, уніфікація термінології та усунення колізій та прогалин, що зумовлюють неможливість підвищення ефективності кримінально-виконавчої діяльності.

3. Загальна характеристика запропонованих змін.

Зміни, що пропонується внести до Кримінально – виконавчого кодексу України, Закону України «Про пробацію» та Закону України «Про державну кримінально-виконавчу службу України» умовно можливо поділити на дві групи. По-перше, це зміни, що стосуються забезпечення термінологічної єдності та удосконалення положень Кодексу, що є недосконалими з точки зору нормотворчої техніки. По-друге, це зміни, які покликані усунути колізії у правовому регулюванні організації освітнього процесу в установах виконання покарань; застосування заходів заохочення до осіб, позбавлених волі; здійснення нагляду за виконанням покарань, що не пов'язані з позбавленням волі.

Згідно абз. 3 ч. 1 ст. 6 Закону України «Про пробацію», завданнями пробації, є виконання певних видів покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, яким, зокрема, є штраф. Проте відповідно до ст. 26 Кримінально-виконавчого кодексу України, нагляд за виконанням покарання у виді штрафу покладається на кримінально-виконавчі інспекції, які на даний час не мають повноважень щодо нагляду за виконанням даного виду покарань. Цю функцію перейняли на себе уповноважені органи пробації, а детальний порядок виконання уповноваженими органами з питань пробації судових рішень про призначення покарання у виді штрафу затверджено Наказом Міністерства юстиції України від 27.04.2018 № 1301/5. Тобто ст. 26 Кримінально-виконавчого кодексу України потребує змін з метою усунення наявної колізії, а саме невизначеності належного органу виконавчої влади, який зобов'язаний здійснювати нагляд за виконанням покарання у виді штрафу.

Відповідно до ч. 2 ст. 42 Кримінально-виконавчого кодексу України, особам засудженим до покарання у виді виправних робіт, надається щорічна відпустка, час якої не зараховується до строку відбування покарання. Водночас, в Кодексі законів про працю та Законі України «Про відпустки» виокремлюються щорічна основна відпустка, щорічні додаткові, а також соціальні відпустки. Тож з метою уніфікації термінології та недопущення обмежувального тлумачення відповідних положень, відповідні положення Кримінально-виконавчого кодексу України були приведені у відповідність до чинного трудового законодавства.

Проектом Закону України приводиться у відповідність до базових

Закону України «Про освіту» та Закону України «Про повну загальну середню освіту» положення Кримінально-виконавчого кодексу України, що визначають організацію освітнього процесу в установах виконання покарань та права засуджених на освіту.

Не сприяє правовій визначеності положення ч. 2 ст. 103 Кримінально-виконавчого кодексу України, яким передбачено, що адміністрація зобов'язана повідомити засуджених про застосування технічних засобів нагляду і контролю, водночас, форма такого повідомлення не визначена. Більше того, подібне повідомлення не повинно стосуватися використання технічних засобів нагляду і контролю, що можуть бути застосовані у відповідності до Кримінального процесуального кодексу України в результаті здійснення негласних слідчих розшукових дій.

Також, у зв'язку з тим, що порядок призначення керівника центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань не відповідає базовому Закону України «Про центральні органи виконавчої влади», проектом передбачаються внесення змін в цій частині.

Пропонується виключити норму Кримінально-виконавчого кодексу, яка передбачає застосування до осіб позбавлених волі такого виду заходів заохочення, як дозвіл додатково витратити гроші для придбання продуктів харчування і предметів першої потреби, у зв'язку з тим, що відсутні будь-які обмеження на витрачання грошових коштів засудженими. Наявність можливості застосування заходу заохочення, який не впливає на засудженого, несе загрозу зловживання правом та як наслідок порушення законних прав особи.

Проектом закону передбачені й інші зміни до вищенаведених законів, що покликані врегулювати суспільні відносини у сфері виконання покарань та пробації, при цьому, такі зміни направлені виключно на подолання прогалин та колізій та усунення недоліків юридичної техніки побудови окремих норм.

4. Стан нормативно-правової бази у вказаній сфері правового регулювання

Нормативно-правовою базою у цій сфері правового регулювання є Конституція України, Кримінально – виконавчий кодекс України, Закон України «Про пробацію», Закон України «Про державну кримінально-виконавчу службу України».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проекту Закону не потребуватиме додаткових витрат з Державного бюджету України.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків ухвалення акта

Реалізація цього закону сприятиме правовій визначеності, поліпшенню рівня законодавчої техніки, усуненню підстав та умов для зловживання прогалинами у національному законодавстві внаслідок його недосконалості.

Народні депутати України

**Сергій МІНЬКО
та ін.**

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: МІНЬКО СЕРГІЙ АНАТОЛІЙОВИЧ
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA104000000D2604300C3132802
Дійсний до: 24.03.2022 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 286д9/1-2021/232688 від 14.07.2021

585136